

народу за свою незалежність. Боротьба УПА стала великою моральною перемогою нашого народу, символом незламності й нескореності його духу.

1. Справді демократична й незалежна Україна повинна знати всю правду про свою історію і сприяти вільному її вивченню. Це сприятиме відновленню історичної пам'яті народу та стане орієнтиром національної ідентифікації наступних поколінь, для яких вітчизняна історія повинна стати стрижнем національного та громадянського виховання.

2. Глибоке і критичне осмислення українського визвольного руху середини ХХ ст. та адекватне висвітлення результатів праці науковців у ЗМІ дасть змогу усунути численні ідеологічні та методологічні інсинуації і штампи щодо оцінки ОУН та УПА, дозволить подолати проблему поляризації України на Схід і Захід.

3. Заявляємо про неприпустимість застосування командно-адміністративних методів щодо української історичної науки і застерігаємо владу від повернення до сумної і небезпечної практики тоталітарного минулого. Виступаємо проти політизації історії та використання її нечесними політиками у прагматичних цілях, зокрема, як один зі складників політтехнологій під час проведення виборчих кампаній. Наполягаємо на припиненні антинаукової практики вилучення окремих історичних подій і фактів зі шкільних підручників та посібників для вищих навчальних закладів.

4. Вимагаємо від Верховної Ради України визнати на державному рівні ОУН і УПА стороною, яка воювала за Українську державу та надати їй воїнам статусу учасників бойових дій у Другій світовій війні з відповідними соціальними гарантіями. Цей закон матиме надзвичайно важливе суспільно-політичне та моральне значення, оскільки сприятиме відновленню історичної справедливості, підвищенню авторитету України на міжнародній арені, закладе підвалини реального примирення та консолідації суспільства.

5. Поділяємо стурбованість громадськості тим, що проект Закону України "Про засади державної мовної політики" спрямований на розмивання державного статусу української мови, звуження сфер її впливу, надто у східних і південних регіонах України, сприяє подальшому витісненню її із ЗМІ, галузі освіти та культури. Вимагаємо від влади припинити антиукраїнську політику та закликаємо небайдужих приєднуватися до створення і розгортання діяльності громадських комітетів захисту української мови".

Учасники конференції також мали змогу ознайомитися із чудовою експозицією Музею національно-визвольної боротьби у Львові (вул. М. Лисенка, 23) та переглянути історико-документальний фільм "Отець Кадило" про греко-католицького священика Василя Шевчука, капелана Перемишльського куреня УПА на Закерзонні. Символічно, що тема конференції зуміла зацікавити та об'єднати наукову громадськість практично всієї України.

Андрій Сова

VI Міжнародна наукова конференція "Культура в горизонті сталих і плинних ідентичностей"

12-13 квітня 2013 року у Національному університеті "Острозька академія" традиційно відбулася VI Міжнародна наукова конференція на тему "Культура в горизонті сталих і плинних ідентичностей", організатором якої виступила кафедра культурології та філософії. Цьогоріч конференція збирала близько двохсот заявок на участь, зокрема, з України, Польщі, Румунії, Росії, Білорусі. Наукова робота розпочалась із пленарного засідання, яке відкрив головний організатор конференції Микола Зайцев, доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри культурології та філософії в Національному університеті "Острозька академія". Вітальне слово від ректора університету виголосив перший проректор з навчально-наукової роботи, доктор філософських наук, проф. Петро Крालюк. Також зі вступним словом виступив декан гуманітарного факультету, доктор педагогічних наук, проф. Василь Жуковський, який підкреслив великий спектр запропонованих тем та шляхів осмислення феномена ідентичності.

Пленарне засідання продовжили дві заплановані доповіді з різними теоретико-методологічними підходами до тлумачення ідентичності. Спочатку Марина Савельєва, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та культурології Центру гуманітарної освіти НАН України, виголосила доповідь на тему "Рецепція ідей як неможливість збереження особистісної творчої ідентичності", де намагалися розкрити погляд на ідентичність із психоаналітичної парадигми. Дослідниця сфокусувалася на творчості Федора Достоєвського як ідеального пацієнта Зигмунда Фрейда, а відтак ідентичність інтерпретувалась як результат травми. Натомість проф. Петро Кралюк запропонував доповідь "Проблема культурної ідентичності поляків, українців та росіян у творчості польських слов'янофілів ХІХ ст. Іполіта Терлецького та Францішека Духінського", яка викликала жваву дискусію і в такий спосіб налаштувала на сприятливу інтелектуальну атмосферу конференції вже у секційній роботі.

Перша секція була приурочена сучасним стратегіям ідентичності. Науковці, які брали в ній участь, обговорили ідентифікацію та ідентичність як чинники самовизначення особистості (Валерій Павлов), феномен сучасної віртуальної реальності (Євгенія Більченко), проблему ідентичності в горизонті невизначених координат сучасності (Інна Голопич), концепт самоідентичності в контексті постнекласичних досліджень (Любов Мазур) та ін.

У роботі третьої і четвертої секцій “Модерні та постмодерні пошуки ідентичності” та “Проблеми політичної ідентичності. Проблеми ідентичності національних та етнічних меншин у сучасних багатокультурних суспільствах” взяло участь близько 30 осіб. У своїх доповідях учасники конференції охопили широке коло питань модерних і постмодерних пошуків ідентичності в полікультурних суспільствах. Підходи до аналізу цих питань викликали інтерес та породжували жваві дискусії.

Помітними в цьому плані стали виступи Тетяни Нагорняк, кандидата політичних наук, доцента кафедри політології Донецького національного університету, Олени Чальцевої, кандидата історичних наук, доцента кафедри політології Донецького національного університету, Олега Онопко, аспіранта кафедри політології Донецького національного університету, та Олега Саакяна, студента історичного факультету цього ж університету, які у своїх виступах проаналізували проблему поєднання регіональної та національної ідентичностей у процесі національного брендингу, проблему самоідентифікації етнічних груп в етнонаціональних конфліктах, державну політику міфотворчості як важливого чинника політичної ідентифікації індивіда та вплив політичної ідентичності на електоральний розкол України.

Аспірант кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Тимур Литвин у доповіді “Культурна ситуація постмодерну: плюралізм як антитеза ідентичності” розглянув співвідношення ідентичності та плюралізму як головного тренду сучасних соціокультурних процесів, обґрунтував їх залежність від процесів глобалізації, мультикультуралізму та змін, що зазнає сучасна капіталістична система.

У виступі Миколи Зайцева, доктора філософських наук, завідувача кафедри культурології та філософії Національного університету “Острозька академія”, “Ідентичність як проблема сучасної соціокультурної ситуації” проблема ідентичності була розглянута як одна з доконечних проблем сучасного соціокультурного поступу. Було показано її залежність від зростаючої динаміки соціокультурних процесів сучасності, зокрема, було показано зростання еміграційних процесів.

Цікавою постановкою питання був позначений виступ кандидата філософських наук, викладача кафедри культурології та філософії Національного університету “Острозька академія” Максима Карповця, який проаналізував взаємозалежність таких феноменів, як тіло, мода та ідентичність. Доповідач вдало окреслив ідентифікаційний аспект моди і взаємозалежність образу тіла з ідентифікаційними образами часу. Особливий інтерес викликав аналіз постмодерних варіацій взаємозалежності тіла, моди та ідентичності.

Своєю чергою, було проаналізовано стратегії конструювання ідентичності у літературних та візуальних практиках. Так, Галина Глодзь, аспірантка кафедри філології Національного університету “Киево-Могилянська академія”, розповіла про дві моделі ідентичності у романах Курта Воннегута “Колиска для кицьки” та “Балаган”. Уже Дарина Мельник, студентка магістеріуму спеціальності “Теорія літератури” Санкт-Петербурзького державного університету, репрезентувала оригінальні шляхи вибудовування ідентичності у культурній реальності дому. До аналізу було залучено фільми “Дім із піску й туману” В. Перельмана та “Порожній дім” К. Кі Дука.

Студентка магістеріуму спеціальності “Культурологія” Національного університету “Острозька академія” Валерія Коновалова акцентувала на впливі сучасних біотехнологій на формування особистості та її ідентичності. Зокрема, було поставлене запитання про антропологічність самоідентичності людини, яка усвідомить своє штучне створення. Якою мірою вона буде співвідносити себе з іншими людьми?

Білик Ганна, аспірантка кафедри теорії культури і філософії науки Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, у доповіді на тему “Стратегії конструювання ідентичності для іншого”, потрактовуючи ідентичність як самість та “Я-концепція”, зміст якої можливо виявити через постать ідентифікатора, розглянула деякі стратегії конструювання ідентичності “іншого”. Проаналізувала роль, яку відіграють у цьому процесі стереотипи, негативізми та пояснювальні схеми.

Заслуговує на увагу виступ Дмитра Гордієнка, магістра історії, молодшого наукового співробітника відділу вивчення і публікації зарубіжних джерел з історії України Інституту української археології та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, який проаналізував античну спадщину українських земель як чинника європейської ідентичності України.

Актуальні для сучасності питання впливу Інтернету на формування ідентичності були розглянуті в доповіді студентки Національного університету “Острозька академія” спеціальності “Культурологія” Наталії Мачеброди. Було висловлено думку, що Інтернет є одним з наріжних чинників формування образів ідентичності сучасної молоді.

Проблему ідентифікації друга у сфері політики порушив у своїй доповіді доцент кафедри культурології та філософії, кандидат філософських наук Дмитро Шевчук. Спираючись на класичну та сучасну політичну філософію, він проаналізував особливості прояву дружби в політичному світі.

Об'єднані шоста і сьома секції працювали доволі плідно. Були заслухані цікаві доповіді аспірантів та відомих дослідників як з України, так і з-за кордону. Особливо зацікавили слухачів доповіді доктора філологічних наук, старшого співробітника Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка Галини Александрової ("Історія української літератури" М. Грушевського і проблеми національної ідентичності); Валентини Школи, кандидата філологічних наук, доцента кафедри української літератури та компаративістики Бердянського державного педагогічного університету (Реалізація опозиції "національне/інтернаціональне" в українській драматургії 20–30-х років XX століття); Джульєтти Месхідзе, кандидата історичних наук, наукового співробітника Музею антропології та етнографії імені Петра Великого (Кунсткамера) РАН (Традиційні види спорту й етнічна ідентичність басків); Радослава Будзинського, докторанта Ягеллонського університету в Кракові (Польща); багато питань та неабиякий інтерес викликали доповіді Ірини Марченко та Марини Проніної, наукових співробітників Національного заповідника "Софія Київська". Їхні доповіді були приурочені дослідженню монументального живопису Кирилівської церкви у Києві.

Доволі проблемні доповіді виголосили також Дар'я Семенова (НаУКМА), Людмила Сорочук (Центр українознавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка), Богдана Сипко (Львівський національний університет імені Івана Франка), Світлана Белікова (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна) та Оксана Парасюк, студентка IV курсу спеціальності "Культурологія" НаУОА.

У багатьох доповідачів були наявні медіа-матеріали, що сприяли поліпшенню сприймання матеріалу, доповнювали та візуалізували усну інформацію.

Для оптимізації роботи конференції були об'єднані секції з проблем релігійної ідентичності та ідентичності в Україні, що мають споріднену тематику. Жваво обговорювалися доповіді науковців з Білорусі, Росії, України. Особливе зацікавлення викликав виступ професора Радзика Ришарда, завідувача кафедри соціальних макроструктур Інституту соціології Університету Марії Кюрі-Скłodовської в Любліні, який презентував погляд на проблему ідентичності українців серед націй Центрально-Східної Європи.

Доволі цікавою виявилася доповідь Вінічук Ліани, яка в контексті осмислення проблем релігійної ідентичності вдалася до порівняльного аналізу феномена маскулінності в Корані та Новому Заповіті.

Загалом, зміст окреслених питань, поставлених запитань та наступних дискусій засвідчив актуальність титульної теми конференції та потребу її подальшої аналітики. Варто зазначити, що на засіданнях секцій було поставлено більше запитань, аніж отримано загальноприйнятих відповідей, а отже, організаторам та учасникам ще є над чим працювати.

Микола Зайцев